

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM
NA LATA 2021- 2030**

LUBLINIEC 2021

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030**

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
ROZDZIAŁ 1 UWARUNKOWANIA PRAWNO – SYSTEMOWE.....	5
ROZDZIAŁ 2 DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ I DEMOGRAFICZNEJ POWIATU LUBLINIECKIEGO	6
2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE LUBLINIECKIM.....	6
2.2. DIAGNOZA WYSTĘPOWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM.....	8
3. ANALIZA SWOT	21
4. CEL GŁÓWNY I KIERUNKI DZIAŁAŃ POLITYKI SPOŁECZNEJ W POWIECIE LUBLINIECKIM.....	22
5. RAMY FINANSOWE, MONITOROWANIE I WDRAŻANIE STRATEGII.....	27
5.1. PROGRAMY I PROJEKTY.....	28
ZAKOŃCZENIE.....	29

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

WSTĘP

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem służącym wskazaniu kierunku, w którym powinna zmierzać lokalna polityka społeczna. Obowiązek opracowania niniejszego dokumentu wynika z art. 19 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych nakłada na powiat obowiązek „opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”.

Według Juliana Auleytnera polityka społeczna to „działalność państwa, samorządów i organizacji pozarządowych, której celem jest poprawa położenia materialnego, asekuracja przed ryzykami życiowymi i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa i ekonomicznie i socjalnie najsłabszych”¹. W dzisiejszych czasach istotą nowoczesnej polityki społecznej są działania prewencyjne i socjalizujące. Można stwierdzić, iż nadal jesteśmy w procesie przejścia od modelu pomocy społecznej, którego zasadniczą funkcją było udzielanie wsparcia finansowego, do modelu nastawionego na wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się po pomoc w rozwiązywaniu problemów. Takie podejście związane jest z koniecznością odchodzenia od opieki i pomocy społecznej na rzecz polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powiatu lublinieckiego nie ogranicza się w swoich zapisach wyłącznie do zadań realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ale nawiązuje również do zadań realizowanych przez inne instytucje, w tym powiatowe, zajmujące się pomocą społeczną w szerokim znaczeniu.

W aktualnie obowiązującej strategii uwzględniono także zapisy poprzednio obowiązującego dokumentu. Najważniejsze działania realizowane priorytety strategii w latach 2011-2020 obejmowały:

- Sprawny system wspierania rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży,
- Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluceniem z rynku pracy,
- Rozwój systemu rehabilitacji, aktywizacji wsparcia osób niepełnosprawnych,
- Sprawny system wspierania osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych,
- Rozwój służb społecznych, poprawa ich współpracy i koordynacja działań.

Niniejszy dokument jest konsekwencją nowych potrzeb i wymogów obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej powiatu lublinieckiego oraz zgodny jest z możliwościami związanymi z pozyskiwaniem funduszy strukturalnych na rozwój lokalny, w tym na politykę społeczną. Opracowanie projektów wykorzystujących fundusze europejskie jest ważną częścią strategii społecznej. Wzmacniają one system instytucjonalnej pomocy o nowe formy aktywności oraz dają szansę na skuteczniejsze działania w sferze łagodzenia problemów społecznych w powiecie lublinieckim.

Oparcie funkcjonowania polityki społecznej powiatu lublinieckiego na długofalowym planowaniu, na przejrzystych celach o zróżnicowanym horyzoncie czasowym, pomaga zarządzać sferą polityki społecznej i ułatwia pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na realizację zadań tejże polityki. Strategia pomaga także

¹ J. Auleytner, K. Głąbicka : Polityka społeczna pomiędzy opiekuńczością a pomocniczością. Warszawa 2000 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

skoordynować działania różnych instytucji działających na polu polityki społecznej w powiecie lublinieckim wokół głównego kierunku działań i głównych problemów w tej sferze.

Okres realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powiatu lublinieckiego przyjęto na lata 2021-2030. Jej integralną częścią są programy z zakresu pieczy zastępczej, wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz programami przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

1. Uwarunkowania prawno – systemowe

W pracy nad strategią oparto się na aktach prawnych dających podstawy do różnych działań w sferze polityki społecznej:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz.1876) – określająca warunki prawne i organizowanie systemu pomocy społecznej, zadania i rodzaje świadczeń oraz zadania i tryb ich udzielania;
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz.821 ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2021 poz.573),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz.U. 2020 r. poz.920).

Oprócz wyżej wymienionych aktów prawnych przy realizacji strategii zachodzi potrzeba odwołania się do aktów wykonawczych ustaw, jak również do aktów prawa miejscowego.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

2. Diagnoza sytuacji społecznej i demograficznej powiatu lublinieckiego.

2.1. Podstawowe informacje o powiecie lublinieckim.

Powiat lubliniecki został utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Powiat leży w północno – zachodniej części województwa śląskiego, na pograniczu Niziny i Wyżyny Śląskiej. Swoim zasięgiem obejmuje: miasto Lubliniec, miasto i gminę Woźniki oraz gminy Boronów, Ciasna, Herby, Kochanowice, Koszęcin i Pawonków. Siedzibą władz powiatu jest Lubliniec.

Źródło : www.lubliniec.starostwo.gov.pl

Obszar powiatu lublinieckiego zajmuje 823 km². Największą powierzchnię zajmuje gmina Ciasna, a najmniejszą Boronów. Większość powiatu lublinieckiego stanowią lasy, co wraz z dobrymi warunkami klimatycznymi, sprzyja rozwojowi różnych form turystyki i rekreacji. W północno – wschodniej części powiatu znajduje się większa część Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”.

Dzięki dużej ilości zabytków usytuowanych na terenie powiatu turystyka rekreacyjna może być połączona z turystyką edukacyjną. Szlaki turystyczne prowadzą do miejsc związanych z tradycją regionu, przykładem może być m. in. szlak drewnianych kościołów obejmujący teren całego powiatu lublinieckiego.

Tabela Nr 1 Gminy w powiecie lublinieckim

Gmina	Powierzchnia gminy w km ²	Rodzaj gminy
Boronów	56,34	wiejska
Ciasna	134,17	wiejska
Herby	87,79	wiejska
Kochanowice	80,00	wiejska
Koszęcin	129,00	wiejska
Lubliniec	89,80	miejska
Pawonków	118,80	wiejska

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

Woźniki	127,00	miejsko – wiejska
Razem	822,90	

Źródło: Opracowanie własne

Powiat lubliniecki graniczy z czterema powiatami województwa śląskiego: od północy z powiatem kłobuckim, od północnego wschodu z powiatem częstochowskim, od wschodu z powiatem myszkowskim i od południa z powiatem tarnogórskim oraz z trzema powiatami należącymi do województwa opolskiego: powiatem strzeleckim, powiatem opolskim i powiatem oleskim.

Problemy ludnościowe stanowią przedmiot badawczy demografii, która zajmuje się analizą rozwoju, stanu i struktury ludności. Struktura ludności według płci i wieku daje podstawę do prognozowania wielu społeczno – ekonomicznych konsekwencji na dziś oraz na najbliższą przyszłość. Analizy w tym obszarze dają możliwość zapotrzebowania na miejsca w szkole, nowe miejsca pracy, rozwój infrastruktury, systemu pomocy społecznej, oszacowanej liczby przyszłych małżeństw i związanych z tym potrzeb mieszkaniowych. W sferze społecznej zauważalne są negatywne zjawiska jak: spadek urodzeń, spadek przyrostu naturalnego i proces starzenia się społeczeństwa.

Według danych statystycznych powiat lubliniecki zamieszkuje 76.109 mieszkańców (na dzień 31.12.2020 r.), z czego 50,9% stanowią kobiety, a 49,1% mężczyźni. W latach 2002 -2020 liczba mieszkańców zmalała o 1,2%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywany do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Powiat ma ujemny przyrost naturalny wynoszący – 59, odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,77 na 1000 mieszkańców powiatu lublinieckiego. W 2019 roku urodziło się 777 dzieci, w tym 50,2% dziewczyn i 49,8 % chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,66 i jest nieznacznie większy od średniej województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demografii dla całego kraju. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu lublinieckiego w 2050 roku wynosi 64 040, z czego 32 178 to kobiety, a 31 862 mężczyźni. 61,3% mieszkańców powiatu jest w wieku produkcyjnym, 18,1% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,6 w wieku poprodukcyjnym. Według danych statystycznych w powiecie lublinieckim na 1000 mieszkańców (dane za 2019 rok) 218 mieszkańców pracuje. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. 49% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 51% mężczyźni. Bezrobocie zarejestrowane w powiecie lublinieckim w 2020 roku wynosiło 5,9% (7,7% wśród kobiet i 4,3% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia zarejestrowanego dla województwa śląskiego oraz wartość porównywalna do stopy bezrobocia zarejestrowanego w całej Polsce. W 2019 roku przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie lublinieckim wynosiło 4.316,81 zł, co odpowiada 83,3% przeciętnemu wynagrodzeniu w Polsce ².

Od wielu lat zauważalne jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Skuteczniejsza opieka zdrowotna i lepsze warunki życia powodują, że liczba osób powyżej 60 roku życia, systematycznie rośnie. „Przejście demograficzne” polega na tym, że w społeczeństwach przemysłowych spada liczba urodzeń, a jednocześnie wydłuża się wiek

² Źródło: : https://www.polskawliczbach.pl/powiat_lubliniecki

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

populacji, czego rezultatem jest starzenie się społeczeństwa. Zjawisko to obserwowane jest w całej Polsce oraz ma swoje potwierdzenie również na terenie powiatu lublinieckiego.

2.2 .Diagnoza występowania problemów społecznych w powiecie lublinieckim

System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich potrzeb życiowych. I. Sierpiewska wyodrębnia nadrzędny cel pomocy społecznej, którym jest wsparcie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Wskazuje także inne cele pomocy społecznej, takie jak: zapobieganie trudnym sytuacjom, doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia świadczeniobiorców, zintegrowanie ich ze środowiskiem oraz aktywizację świadczeniobiorców³. Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, braku umiejętności w przystosowaniu się do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze, trudności w integracji cudzoziemców, trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu i narkomani, zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowych oraz klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w gminach powiatu lublinieckiego odpowiedzialnych jest 8 ośrodków pomocy społecznej: w Boronowie, Ciasnej, Herbach, Kochanowicach, Koszęcinie, Lublińcu, Pawonkowie i Woźnikach.

Do ich podstawowych obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej,
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym,
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Liczba osób objętych systemem pomocy społecznej ulega nieustannym zmianom. Decydujący wpływ na korzystanie z pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny.

W związku z koniecznością realizacji zadań postawionych przed pomocą społeczną w całym powiecie, a także potrzebą wypracowania aktualnych, odpowiednich form pomocy społecznej niezbędne jest odpowiednie zdiagnozowanie problemów społecznych. Niedostatek środków do życia, niemożliwość znalezienia pracy, niepełnosprawność, uzależnienie od alkoholu – to tylko kilka przykładów problemów z życia mieszkańców powiatu lublinieckiego. Problemy te zmuszają część społeczeństwa do szukania form pomocy, w tym korzystania z usług świadczonych przez ośrodki pomocy społecznej. Zadaniem pomocy społecznej na poziomie lokalnym jest współtworzenie godziwych warunków egzystencji i pracy dla grup dotkniętych wszelkiego rodzaju dysfunkcjami.

³ S. Nitecki „Prawo pomocy społecznej w polskim systemie prawnym”, Warszawa 2008

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030**

Podstawowym jej celem – obok zapewnienia doraźnej pomocy jest doprowadzenie, jeśli to możliwe, do samodzielności życiowej osób i rodzin.

Zadania gmin

Zadania pomocy społecznej w gminach realizują ośrodki pomocy społecznej.

Ośrodki pomocy społecznej wspierają rodziny i ich członków w działaniach, które mają na celu zaspokojenie potrzeb życiowych oraz pomagają w zapewnieniu godnych warunków życia. Jednocześnie osoby potrzebujące są zobowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu trudnej sytuacji, w której się znaleźli. Działania pomocowe mają na celu doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia się osób i ich rodzin, a także do ich integracji ze środowiskiem.

Z danych ośmiu ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu lublinieckiego wynika, iż w 2018 roku z pomocy społecznej skorzystało 2819 rodzin, a w roku 2019 – 2481 rodzin. W systemie przyznania środków w zakresie pomocy społecznej występują różne powody przyznania pomocy, a w wielu rodzinach występuje więcej niż jedna dysfunkcja.

Tabela Nr 2 Powody udzielania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej w latach 2018 – 2019

Powody udzielania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej w latach 2018 - 2019					
Lp.	Powody udzielania pomocy	Rok 2018		Rok 2019	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	Ubóstwo	722	1493	587	1119
2.	Sieroctwo	4	4	1	3
3.	Bezdomność	20	20	26	32
4.	Bezrobocie	499	1237	374	893
5.	Niepełnosprawność	495	928	510	903
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	463	828	490	826
7.	Przemoc w rodzinie	9	34	8	26
8.	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	222	1043	192	892
9.	Potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0
10.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	200	666	164	527
11.	Braku umiejętności w przystosowaniu się do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze	2	2	2	3
12.	Trudności w integracji cudzoziemców	0	0	1	4
13.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	23	36	18	30

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

14.	Alkoholizm	102	144	96	131
15.	Narkomania	2	2	2	2
16.	Zdarzenia losowe i sytuacja kryzysowa	6	17	10	17
17.	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej

W analizowanym okresie niezmiennie główną przyczyną udzielania pomocy jest ubóstwo.

Zjawisko ubóstwa stanowi poważny i złożony problem społeczny. Nie jest to wyłącznie problem ekonomiczny, określony tylko brakiem środków materialnych. Jest to również problem wynikający z braku m.in. wykształcenia, warunków mieszkaniowych, bezradności i niepełnosprawności.

Zadania powiatu

Na szczeblu powiatu zadania z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierania rodziny i budowania systemu pieczy zastępczej oraz wsparcia osób niepełnosprawnych wykonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które realizuje zadania własne oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

Do obowiązkowych zadań powiatu należy m. in. realizacja zadań własnych:

1. Opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
2. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
3. Organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka albo świadczonej opieki i wychowania niespokrewnionym z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym;
4. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno – opiekuńczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, a także tworzenia i wdrażania programów pomocy dziecku i rodzinie;
5. Pokrycie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu;
6. Przyznanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze.
7. Pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;

8. Pomoc osobom mającym trudności w integracji ze środowiskiem, które otrzymały statut uchodźcy;
9. Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
10. Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
11. Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. Prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
13. Udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
14. Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
15. Doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
16. Podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
17. Sporządzenie sprawozdawczości oraz przekazanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
18. Sporządzenie bilansu potrzeb powiatu w zakresie pomocy społecznej;
19. Utworzenie i utrzymanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenie pracowników.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

1. Pomoc uchodźcom w zakresie indywidualnego programu integracji oraz opłacenie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
2. Prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
3. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Zadania powiatu z zakresu wsparcia osób niepełnosprawnych

Powiat lubliniecki wsparcie osób niepełnosprawnych realizuje przede wszystkim w oparciu o ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w ramach:

- **rehabilitacji zawodowej**, prowadzonej przez Powiatowy Urząd Pracy, mającej na celu aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych poprzez:

* udzielenie osobom niepełnosprawnym środków na podjęcie własnej działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030**

- * dokonywanie zwrotów kosztów poniesionych przez pracodawcę na wyposażenie stanowiska pracy,
 - * szkoleń i wynagrodzenia osób niepełnosprawnych,
 - * finansowaniu kosztów przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych.
- rehabilitacji społecznej**, prowadzonej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, mającej na celu aktywizację społeczną osób niepełnosprawnych, poprzez:
- * dofinansowanie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych, realizowanych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
 - * zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
 - * dofinansowania i tworzenia warsztatów terapii zajęciowej,
 - * dofinansowania sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych,
 - * usługi tłumacza języka migowego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie udziela wsparcia osobom niepełnosprawnym zamieszkałym na terenie powiatu lublinieckiego w ramach realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej finansowanej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Podział środków według algorytmu dokonuje Zarząd PFRON w Warszawie.

Liczę złożonych wniosków o dofinansowanie z zakresu rehabilitacji społecznej w poszczególnych latach przedstawia poniższa tabela.

Liczba złożonych wniosków w latach 2017 – 2019.

Lp.	Rehabilitacja społeczna	Liczba złożonych wniosków w poszczególnych latach					
		2017		2018		2019	
		Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
1	Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	189	35,8	210	36,65	221	32,65
2	Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	267	50,6	289	50,44	366	54,06
3	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	6	1,1	7	1,22	8	1,18
4	Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	57	10,8	60	10,47	75	11,08
5	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	9	1,7	7	1,22	7	1,03
Razem		528	100	573	100	677	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Lublińcu

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych

Turnus oznacza zorganizowaną formę aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązanie i rozwijanie kontaktów społecznych.

Dofinansowanie może być przyznawane na podstawie wniosku osoby niepełnosprawnej, a w przypadku niepełnosprawnej osoby niepełnoletniej na podstawie wniosku jej rodziców lub prawnych opiekunów. Może być udzielone osobie niepełnosprawnej, która została skierowana na turnus rehabilitacyjny przez lekarza tylko jeden raz w roku kalendarzowym. W przypadku wyraźnego i uzasadnionego zalecenia lekarskiego osobie niepełnosprawnej podczas trwania turnusu przysługuje opieka osób drugich. Pobyt opiekuna może być dofinansowany ze środków PFRON.

Wysokość dofinansowania uzależniona jest m.in. od stopnia niepełnosprawności, wieku oraz miejsca pracy i wynosi:

Wysokość dofinansowania	
30 % przeciętnego wynagrodzenia	osoba niepełnosprawna ze znacznym stopniem niepełnosprawności
	osoba niepełnosprawna w wieku do 16 roku życia
	osoba niepełnosprawna w wieku 16-24 lat ucząca się i niepracująca, bez względu na stopień niepełnosprawności
27 % przeciętnego wynagrodzenia	osoba niepełnosprawna z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności
25 % przeciętnego wynagrodzenia	osoba niepełnosprawna z lekkim stopniem niepełnosprawności
20 % przeciętnego wynagrodzenia	opiekun osoby niepełnosprawnej
20 % przeciętnego wynagrodzenia	osoba niepełnosprawna zatrudniona w zakładzie pracy chronionej, niezależnie od posiadanego stopnia niepełnosprawności

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

O dofinansowanie ze środków Funduszu organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, jeżeli działalność na rzecz osób niepełnosprawnych prowadzą co najmniej przez okres 2 lat przed dniem złożenia wniosku, udokumentują zapewnienie odpowiednich do potrzeb osób niepełnosprawnych warunków technicznych i lokalowych do realizacji zadania oraz udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków Funduszu. Wysokość dofinansowania ze środków PFRON realizacji zadania może wynosić do 60 % kosztów przedsięwzięcia.

Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

O dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, a także w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, przyznawane na podstawie odrębnych przepisów, mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, jeżeli przeciętny miesięczny dochód, w rozumieniu

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

przepisów o świadczeniach rodzinnych podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, nie przekracza kwoty 50% przeciętnego wynagrodzenia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym lub 65% przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osoby samotnej.

Wysokość dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny wynosi do 80% kosztów tego sprzętu, nie więcej jednak niż do wysokości pięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia, zaś w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze do 100% udziału własnego osoby niepełnosprawnej w limicie ceny ustalonym na podstawie odrębnych przepisów, jeżeli taki udział jest wymagany i do 150% sumy kwoty takiego limitu, wyznaczonego przez ministra do spraw zdrowia oraz wymaganego udziału własnego osoby niepełnosprawnej przy zakupie przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, jeżeli cena zakupu jest wyższa niż ustalony limit.

Przyznanie osobie niepełnosprawnej dofinansowanie ze środków PFRON na zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze nie wymaga formy umowy.

Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się.

Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych może być dofinansowana ze środków PFRON, jeżeli jest dokonywana w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych oraz jeżeli ich realizacja umożliwi lub w znacznym stopniu ułatwi osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem:

3. **bariery architektoniczne** to wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym;
4. **bariery techniczne** to przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania, odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności, przedmiotów lub urządzeń, likwidacja tej bariery powinna powodować sprawniejsze działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze jej funkcjonowanie;
5. **bariery w komunikowaniu się** to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji.

Wysokość dofinansowania ze środków Funduszu wynosi do 95% kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia. Dofinansowanie nie obejmuje kosztów realizacji zadania poniesionych przed przyznaniem środków finansowych i zawarciem umowy o dofinansowanie.

Współpraca z Powiatową Społeczną Radą do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie współpracuje z Radą przygotowując i opracowując zbiory danych niezbędnych do wydania opinii w sprawach osób niepełnosprawnych w powiecie lublinieckim.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

Na terenie powiatu lublinieckiego działa szereg powiatowych jednostek organizacyjnych świadczących usługi osobom i rodzinom wymagającym wsparcia.

W 2021 roku na terenie powiatu lublinieckiego funkcjonowały:

- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Domy Pomocy Społecznej,
- Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Warsztat jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Zastosowanie różnych technik terapii zajęciowej zmierza do rozwijania:

- umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

W Powiecie Lublinieckim Warsztaty Terapii Zajęciowej działają od 8 października 1994 roku. Utworzone zostały przy Domu Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych w Lublińcu przy ul. Kochcickiej 14.

Zajęcia terapeutyczne odbywają się w 10 pracowniach: gospodarstwa domowego, plastycznej, modelarstwa, tkackiej, ceramicznej, haftu, krawieckiej, muzykoterapii i małych form teatralnych, edukacyjnej i stolarskiej. Uczestnicy korzystają również z zajęć fizykoterapeutycznych i gimnastyczno-usprawniających.

Przepisem art. 10b ust. 2 ustawy zmieniono zasady finansowania WTZ. Przepis ten daje podstawę do finansowania warsztatów nie tylko ze środków Funduszu. Środki na pokrycie kosztów związanych z utworzeniem i działaniem wtz winny pochodzić również ze środków własnych samorządów powiatowych jak i innych źródeł. W zajęciach rehabilitacyjnych w WTZ bierze udział 50 uczestników.

Domy Pomocy Społecznej

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Domy pomocy społecznej świadczą na poziomie obowiązującego standardu usługi: bytowe, opiekuńcze, wspomagające, edukacyjne w formach i zakresie wynikających z indywidualnych potrzeb.

Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej, a następnie umieszczenia wszczyna pracownik socjalny ośrodka pomocy społecznej na wniosek osoby ubiegającej się, jej przedstawiciela ustawowego lub opiekuna bądź z urzędu w sytuacji przewidzianej przepisami. Dokumentację kompletuje ośrodek pomocy społecznej, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o miejsce w domu pomocy społecznej. Całość dokumentacji wraz ze stanowiskiem ośrodka pomocy społecznej przekazywana jest do powiatowego centrum pomocy rodzinie, celem wydania decyzji o umieszczeniu.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

Na terenie Powiatu Lublinieckiego funkcjonują trzy domy pomocy społecznej o łącznej liczbie miejsc 551. Duże skupiska ludzi nie wpływają dobrze na zdrowie psychiczne, nie zapewniają intymności, nie generują domowej atmosfery, poczucia wspólnoty. Zużywające się zaplecze techniczne dużych domów pociąga za sobą poważne skutki finansowe, remonty instalacji, wymiana sprzętów w dużych domach pochłania dużą część budżetu. Ostatnie miesiące pokazały, iż domy pomocy społecznej – molochy narażone są bardziej na zagrożenia epidemiologiczne. Opisane zależności wskazują na konieczność zmniejszenia ilości miejsc także w Domu Pomocy Społecznej przy ulicy Kochcickiej 14 oraz Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta”.

Wykaz Domów Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Lublinieckiego.

Lp.	Nazwa i adres domu	Typ domu	Liczba miejsc
1.	DPS ul. Kochcicka 14 z Filią w Koszęcinie dla kobiet	dla osób przewlekle psychicznie chorych	278 (w tym 33 kobiety)
2.	DPS „Zameczek”	dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie	73
3.	DPS „Dom Kombatanta”	dla osób przewlekle somatycznie chorych	200

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Lublińcu

Zadania powiatu z zakresu pieczy zastępczej

Rodzina stanowi najlepsze środowisko do życia i wychowania. W sytuacji pojawienia się jakichkolwiek trudności w należyтым wypełnieniu obowiązków wynikających z władzy rodzicielskiej, rodzicom należy się wsparcie ze strony państwa. W przypadku gdy zostaną wykorzystane wszelkie możliwe formy pomocy rodzinie naturalnej i dziecko nadal pozostaje w środowisku, które stwarza realne zagrożenie dla jego życia i rozwoju, można zastosować formę zabezpieczenia w postaci pieczy zastępczej. Dziecko powinno pozostać w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny naturalnej albo do czasu umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Jednak adekwatnie do indywidualnej sytuacji dziecka, możliwe jest również pozostawienie go w długoterminowym środowisku zastępczym aż do momentu usamodzielnienia. Zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej regulowane są ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Na mocy postanowienia sądu dziecko może być umieszczone w jednej z dwóch form pieczy zastępczej:

- rodzinnej
- instytucjonalnej.

Rodzinną pieczą zastępczą

Najbardziej zbliżoną do rodziny naturalnej formą sprawowania pieczy zastępczej jest rodzina zastępcza, wśród których wyróżniamy rodziny:

- spokrewnione (rodzinę tworzą wstępni, rodzeństwo dziecka),
- niezawodowe (rodzinę tworzą osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka),

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

- zawodowe, w tym zawodowa specjalistyczna oraz zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. W rodzinach zawodowych umieszcza się nie więcej niż 3 dzieci, w szczególnie uzasadnionych przypadkach oraz po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych dopuszczalna jest większa liczba dzieci. W rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej umieszcza się w szczególności dzieci legitymizujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26.10.1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz małoletnie matki z dziećmi. Rodziny zawodowe otrzymują za pełnioną funkcję comiesięczne wynagrodzenie.

Formą rodzinnej pieczy zastępczej są również rodzinne domy dziecka – rodzina, w której umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej pod warunkiem kontynuowania przez nich nauki. Prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje za pełnioną funkcję comiesięczne wynagrodzenie.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje na każde umieszczone dziecko świadczenie, na pokrycie kosztów jego utrzymania nie niższe niż:

- 746,00 zł miesięcznie w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- 1131,00 zł miesięcznie w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na dziecko legitymizujące się orzeczeniem o niepełnosprawności przysługuje dodatek nie niższy, niż kwota 227,00 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka.

Poza podstawowym podziałem można wyróżnić rodziny pomocowe, które w sytuacjach, kiedy rodziny zastępcze nie będą w stanie czasowo sprawować opieki nad umieszczonymi dziećmi przejmą nad nimi opiekę. Rodziną pomocową może być rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka, oraz małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, którzy zostali przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej. Rodzinie pomocowej przysługuje wynagrodzenie w wysokości 20% wynagrodzenia ustalonego dla zawodowej rodziny zastępczej, przeliczone proporcjonalnie do ilości dni sprawowanej opieki nad dzieckiem.

W powiecie lublinieckim w 2020 r. funkcjonowało 80 rodzin zastępczych, w których przebywało łącznie 125 dzieci. 43 to rodziny niezawodowe gdzie przebywało 61 dzieci. 32 rodziny to rodziny spokrewnione, wychowujące 44 dzieci. Cztery rodziny pełnią funkcję rodziny zawodowej w tym jedna z rodzin to zawodowa specjalistyczna, w której umieszczone jest 1 dziecko, a pozostałych przebywało 21 dzieci.

Na terenie powiatu lublinieckiego funkcjonuje Rodzinny Dom Dziecka „Druchowie” Fundacji św. Józefa Opiekuna w Koszęcinie, w którym przebywało 4 wychowanków.

1 maja 2020 r. na bazie placówki rodzinnej utworzono Rodzinny Dom Dziecka w Koszęcinie, w którym umieszczono 2 wychowanków.

W okresie 01.01.2020 r. - 31.12.2020 r. w rodzinach zastępczych na terenie powiatu lublinieckiego umieszczono 16 dzieci. Dwie z rodzin zastępczych to rodziny spokrewnione, w których umieszczono 2 dzieci, pięć rodzin niezawodowych, w których umieszczono 11 dzieci i 3 dzieci umieszczono w rodzinach zawodowych. Powstało

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

6 nowych rodzin zastępczych. Rodziny te zostały objęte opieką koordynatorów, zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, na każde dziecko do 18 roku życia umieszczone w pieczy zastępczej od kwietnia 2016 r. został wypłacony tzw. „dodatek wychowawczy” w kwocie 500 zł miesięcznie.

Tabela Nr 3. Liczba rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w tych rodzinach w latach 2010-2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin zastępczych	67	75	73	74	73	74	68	68	74	80	80
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	103	109	101	104	101	110	104	106	114	119	125

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Lublińcu

Instytucjonalna piecza zastępcza

Formami instytucjonalnej pieczy zastępczej są:

- placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- regionalne placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

W samorządzie powiatowym instytucjonalną formą zastępczą są jedynie placówki opiekuńczo – wychowawcze, które dzielą się na placówki typu:

- socjalizacyjnego,
- interwencyjnego,
- specjalistyczno – terapeutycznego,
- rodzinnego.

Placówki opiekuńczo – wychowawcze

Placówki opiekuńczo – wychowawcze to miejsca zapewniające całodobową opiekę, niezbędne potrzeby rozwojowe i bytowe oraz wychowanie dzieciom i młodzieży pozbawionej opieki rodzicielskiej, w ramach instytucjonalnej opieki zastępczej.

Na mocy uchwały nr 252/XVI/2012 Rady Powiatu w Lublińcu z dnia 24 września 2012 r. w sprawie utworzenia placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz centrum administracyjnego do obsługi tych placówek utworzono następujące placówki typu socjalizacyjnego z siedzibą w Lublińcu przy 74 GPP 2A:

- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 1 (dla 10 dzieci),
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 2 (dla 10 dzieci),
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 3 (dla 10 dzieci).

Na terenie powiatu funkcjonowała do 30.04.2020 r. również placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego, która zgodnie z zasadą deinstytucjonalizacji przekształcono w rodzinny dom dziecka.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

Usamodzielnienia

Osoba, która ukończyła 18 rok życia w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego i socjalizacyjnego jest objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, jak również poprzez:

- pomoc na kontynuowanie nauki,
- pomoc na usamodzielnienie,
- pomoc na zagospodarowanie,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym,
 - pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,
 - zapewnienie pomocy prawnej i psychologicznej.

W ciągu całego 2020 roku 16 pełnoletnich wychowanków po opuszczeniu pieczy zastępczej tzw. osób usamodzielnianych pobierało świadczenie pieniężne na kontynuowanie nauki, w tym 4 osoby, które opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz 1 osoba po Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym, 11 osób, które opuściły rodziny zastępcze. Posiadanie statusu ucznia lub studenta pozwala na comiesięczne pobieranie świadczenia w wysokości 526,00 zł lub 528,90 zł – w przypadku ustawy o pomocy społecznej. Nierzadko jest to jedyny dochód osób usamodzielnianych. Proces usamodzielnienia kończy zazwyczaj wypłacaniem pomocy na zagospodarowanie i usamodzielnienie.

Osoby w procesie usamodzielnienia są objęte wsparciem i pomocą pracownika socjalnego. Pracownik socjalny nierzadko jest jedyną osobą, do której młodzi ludzie mogą zwrócić się o pomoc i wsparcie. Ponadto 11 osób usamodzielnianych otrzymało pomoc na zagospodarowanie, w tym 7 osób, które opuściły rodziny zastępcze, 3 osoby, które opuściły rodzinne domy dziecka i 1 osoba, która opuściła placówkę opiekuńczo-wychowawczą.

W 2020 roku wypłacono 5 świadczeń pieniężnych na usamodzielnienie, w tym 3 osobom usamodzielnianym, które opuściły rodziny zastępcze, 1 osobie, która opuściła Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy i 1 osobę, która opuściła placówkę opiekuńczo-wychowawczą. Kwota na usamodzielnienie zależy od okresu pobytu dziecka w pieczy. Kwota maksymalna wypłacana to: 7458 zł na usamodzielnienie i 3730 zł na zagospodarowanie. Otrzymują ją osoby, które w pieczy zastępczej przebywały przynajmniej 3 lata.

Kolejnym działaniem Centrum jest pomoc osobom usamodzielnianym, opuszczającym rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze. Ważnym kierunkiem tych działań jest umożliwienie im szans na zniwelowanie różnicy w dostępie do kształcenia, do miejsca osiedlenia i mieszkania, a także w dostępie do dodatkowych kwalifikacji zawodowych. Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą jest trudność w pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

Przemoc w rodzinie

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, osób najbliższych, a także osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego, w tym gminne i powiatowe.

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach powoływania zespołów interdyscyplinarnych.

Do zadań powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030**

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi jedno z podstawowych narzędzi analizy statystycznej. Jej istotą jest wskazanie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń pojawiających się w otoczeniu oraz ocena ich i wpływ ich na rozwój.

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - zaplecze w postaci jednostek pomocy społecznej (PCPR, OPSy), - wyspecjalizowane placówki w zakresie pomocy i opieki nad rodziną (placówki opiekuńczo – wychowawcze, domy pomocy społecznej, warsztaty terapii zajęciowej, mieszkanie chronione), - wzrastająca świadomość potrzeb społecznych, - wykwalifikowana kadra realizująca zadania polityki społecznej, - współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi. 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczające środki finansowe na realizację zadań polityki społecznej w powiecie lublinieckim, - brak wyspecjalizowanych placówek w zakresie pomocy i opieki nad rodziną w kryzysie (Ośrodek Interwencji Kryzysowej), - ograniczony dostęp do usług specjalistycznych i rehabilitacyjnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - dogodne położenie powiatu wśród szlaków turystycznych, - sukcesywna likwidacja barier architektonicznych, - możliwość pozyskiwania funduszy strukturalnych, - rozwój świadomości społecznej w kierunku solidarności społecznej, konieczność pomagania oraz wspierania pewnych grup społecznych, - wzrost aktywności wolontariatu i aktywności organizacji pozarządowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - niekorzystne zmiany modelu życia – konsumpcjonizm, - powrót osób opuszczających pieczę zastępczą do patologicznego środowiska rodzinnego, brak odpowiednich wzorców, wsparcia w rodzinie, - narastający problem uzależnień, - problem przemocy w rodzinie.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

3. Cel główny i kierunki działań polityki społecznej w powiecie lublinieckim

Pomoc społeczna jest instytucją polityki państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie sami pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Głównym celem podejmowanych działań jest doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia osoby i rodziny nie radzącej sobie oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz integracji ze środowiskiem.

Cel główny strategii powinien dostarczyć odpowiedzi na pytanie, jaki jest końcowy efekt realizacji strategii.

Głównym celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie lublinieckim jest „**Skuteczna i zintegrowana polityka społeczna służąca rozwiązywaniu problemów**”. Dla osiągnięcia tego celu konieczna jest koncentracja działań na czterech priorytetach, które wyznaczają kierunki działań polityki społecznej w powiecie lublinieckim:

1. **Rozwijanie i wspieranie systemu pieczy zastępczej**
2. **Zwiększenie dostępu do wsparcia osób i rodzin zagrożonych przemocą domową**
3. **Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych**
4. **Sprawny system wspierania osób starszych, długotrwale i ciężko chorych**

Priorytet Nr 1

Rozwijanie i wspieranie systemu pieczy zastępczej

W ramach tego priorytetu wskazuje się kierunki działań:

- 1.1. Realizowanie działań zmierzających do podnoszenia kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodzin zastępczych.
- 1.2. Promowanie rodzinnych form opieki nad dzieckiem.
- 1.3. Sukcesywne dostosowywanie instytucjonalnej pieczy zastępczej do aktualnych potrzeb i standardów ustawowych.
- 1.4. Wsparcie dorosłych wychowanków pieczy zastępczej.

Kierunek działań	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji działania
Realizowanie działań zmierzających do podnoszenia kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodzin zastępczych.	2021-2030	- liczba zorganizowanych szkoleń podnoszących umiejętności rodzin zastępczych, - liczba uczestników szkoleń, - ilość grup wsparcia, - ilość uczestników grup wsparcia, - liczba wolontariuszy współpracujących z rodzinami zastępczymi,

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030**

		- liczba zorganizowanych konsultacji specjalistycznych dla rodzin zastępczych.
Promowanie rodzinnych form opieki nad dzieckiem.	2021-2030	- liczba akcji informacyjnych na łamach lokalnej prasy, - liczba informatorów i plakatów promujących zastępcze formy pieczy.
Sukcesywne dostosowywanie instytucjonalnej pieczy zastępczej do aktualnych potrzeb i standardów ustawowych.	2021-2030	- liczba szkoleń dla kandydatów na funkcje spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, - liczba uczestników szkoleń, - liczba nowo powstałych rodzin zawodowych i rodzinnych domów dziecka.
Wsparcie dorosłych wychowanków pieczy zastępczej	2021-2030	- liczba udzielonego wsparcia na kontynuację nauki, zagospodarowanie i usamodzielnienie, - liczba usamodzielnianych korzystających z mieszkania chronionego, - liczba udzielonych konsultacji usamodzielnianym

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030**

Priorytet Nr 2

Zwiększenie dostępu do wsparcia osób i rodzin zagrożonych przemocą domową

W ramach tego priorytetu wskazuje się kierunki działań:

- 2.1. Zacieśnienie współpracy instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2.2. Wzmocnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy mających na celu zminimalizowanie liczby osób poszkodowanych na skutek przemocy.

Kierunek działań	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji działania
Zacieśnienie współpracy instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2021-2030	<ul style="list-style-type: none">- liczba podjętych wspólnych działań/inicjatyw,- liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych,- liczba prelekcji, spotkań i warsztatów dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
Wzmocnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy mających na celu zminimalizowanie liczby osób poszkodowanych na skutek przemocy	2021-2030	<ul style="list-style-type: none">- liczba aktualizacji „Przewodnika dla osób doświadczających przemocy w rodzinie” oraz „Karty dla osób stosujących przemoc w rodzinie”,- liczba edycji realizacji programu pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie – prowadzenie działań korekcyjno – edukacyjnych i psychologiczno – terapeutycznych,- liczba uczestników programu

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030**

Priorytet Nr 3

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami

3.1. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami ich rodzin poprzez zapewnienie dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej.

3.2. Dążenie do możliwości równoprawnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym.

Kierunek działań	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji działania
Wsparcie osób z niepełnosprawnościami ich rodzin poprzez zapewnienie dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej	2021-2030	<ul style="list-style-type: none">- informowanie osób z niepełnosprawnościami o prawach i uprawnieniach (na łamach prasy lokalnej, ilość wydanych pisemnych informacji),- liczba zlikwidowanych barier,- liczba złożonych wniosków do dofinansowania uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,- liczba złożonych wniosków do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,- ilość osób, które otrzymały dofinansowanie w ramach programu „Aktywny Samorząd”,- liczba zorganizowanych szkoleń i przekwalifikowani zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami,- liczba osób z niepełnosprawnościami skierowanymi na staż.
Dążenie do możliwości równoprawnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym	2021-2030	<ul style="list-style-type: none">- liczba imprez integracyjnych dla osób z niepełnosprawnościami,- liczba osób uczestniczących,- liczba organizacji pozarządowych korzystających ze wsparcia.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030**

Priorytet Nr 4

Sprawny system wspierania osób starszych, długotrwale i ciężko chorych

4.1. Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego.

4.2. Wsparcie działań poprawiających standard usług społecznych dla osób starszych, długotrwale i ciężko chorych w domach pomocy społecznej.

Kierunek działań	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji działania
Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego	2021-2030	- liczba aktualizacji przewodnika informującego o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych i z zaburzeniami psychicznymi, - liczba publikacji broszur informacyjnych dotyczących zdrowia psychicznego np. autyzm, - liczba prowadzonych prelekcji/kampanii informacyjnych wobec dzieci, młodzieży przebywających w rodzinach zastępczych i w placówkach opiekuńczo – wychowawczych
Wsparcie działań poprawiających standard usług społecznych dla osób starszych, długotrwale i ciężko chorych w domach pomocy społecznej	2021-2030	- liczba kierowanych i umieszczonych do domów pomocy społecznej, - liczba imprez integracyjnych i sportowych organizowanych dla mieszkańców domów pomocy społecznej, - liczba zorganizowanych wyjść, wyjazdów dla mieszkańców poza dom pomocy społecznej, - liczba i formy działań terapeutycznych w domach pomocy społecznej, - liczba wolontariuszy w domach pomocy społecznej, - liczba placówek współpracujących z domami pomocy społecznej.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

5. Ramy finansowania, monitorowanie i wdrażanie strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Lublinieckiego zawiera zadania, które stanowią wyzwanie dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych i niepublicznych działających na polu polityki społecznej w powiecie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Niezbędnym elementem realizacji strategii jest jej monitorowanie i ocena jej realizacji.

Środki finansowe na działania zaplanowane w strategii rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu lublinieckiego na lata 2021 – 2030 będą pochodzić :

- budżetu powiatu,
- budżetu państwa w ramach dotacji na finansowanie działań własnych,
- budżetu państwa na finansowanie zadań zleconych,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- funduszy europejskich,
- innych programów zewnętrznych.

Szacuje się, że rocznie na realizację priorytetów wskazanych w strategii wydatkowana będzie maksymalnie kwota 1.500.000 zł rocznie.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych będzie podlegała systemowej ocenie realizowanych działań oraz w razie potrzeby w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też poszczególnych kwestii społecznych, modyfikacji kierunków działania.

Istotnym elementem monitorowania będzie wypracowanie technik zbierania informacji oraz badanie wskaźników, odzwierciedlających efektywność prowadzonych działań.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągniętych celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonywanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskach wynikach.

Nadzór nad strategią będzie przebiegać wielotorowo poprzez badanie poziomu osiągniętej realizacji, analizę działań i wskaźników, okresowy przegląd postępów i cykliczne sporządzanie raportów z realizacji celów strategii.

Realizacja celów określonych w strategii nie jest możliwa bez współpracy z działającymi na terenie powiatu jednostkami, instytucjami i organizacjami działającymi w sferze polityki społecznej, których współpraca powinna być koordynowana i monitorowana przez Zespół ds. Wdrożenia i Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie lublinieckim, powołany przez dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu.

Do zadań Zespołu będzie należało:

- nadzór nad bieżącym wdrażaniem strategii,
- koordynowanie prac wdrożeniowych,
- opracowanie i zgłaszanie wniosków i propozycji zmian w strategii.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

Zespół co najmniej raz w roku będzie składał dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu sprawozdanie z realizacji strategii, a także w razie potrzeby proponował jej korekty i zmiany. W celu skutecznego zarządzania strategią oraz zapewnienia jak najlepszych warunków współpracy dla realizacji założeń przyjętych w strategii powołany został koordynator, którego zadaniem jest organizowanie posiedzeń Zespołu oraz stałe zbieranie danych dotyczących realizowanych celów strategii i współpraca w tym zakresie z instytucjami pomocy społecznej i organizacjami pozarządowymi. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w sprawozdaniu rocznym składanym Radzie Powiatu ujmuje informacje na temat realizacji strategii i prac Zespołu.

5.1. Programy i projekty

Elementami pomocnymi w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są na jej podstawie konstruowane i wdrażane programy i projekty dotyczące poszczególnych obszarów działania społecznego, które zostaną poddane monitorowaniu i ewaluacji jako elementy cząstkowe strategii. Powstałe programy zawierają plany konkretnych zadań w szczególności z zakresu:

- wsparcia osób z niepełnosprawnością,
- pomocy dziecku i rodzinie,
- przeciwdziałaniu przemocy.

Inne programy te mogą być tworzone w dowolnym czasie i według istniejących potrzeb, a dotyczyć mogą każdej strefy polityki społecznej.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM NA LATA 2021-2030

Zakończenie

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powiatu lublinieckiego na lata 2021-2030, jako dokument stanowiący lokalny element polityki społecznej, pozwoli na systematyczne dążenie do osiągnięcia planowanego celu strategii w powiecie.

Bazą opracowania niniejszej strategii były dane statystyczne oraz informacje gromadzone przez m. in. gminne i powiatowe jednostki pomocy społecznej. Pozwoliło to na opracowanie diagnozy występujących problemów społecznych, która stała się podstawą do wytyczenia priorytetów i kierunków działań, których realizacja jest z jednym z warunków poprawy życia społecznego mieszkańców powiatu lublinieckiego. Skuteczność realizacji kierunków działań strategii zależy będzie od zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za realizację tej polityki oraz wielkości zaangażowanych środków finansowych.

Strategia jest wyznacznikiem obszarów, na których można tworzyć programy działań. Poprzez realizację programów będzie można osiągnąć priorytety i kierunki działań strategii.